

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 12.

Ljubljana, 16. rožnika 1891.

XXXI. leto.

Vsebina: Lj. Stiasny — Kamnik: Latinica in nemščina. — J. Marč: Knjiga Slovenska. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Vprašanja in odgovori. — Književnost. — Listek. — Naši dopisi: Iz Ljubljane. — Iz Postojine. — Iz litijskega okraja. — Iz Krškega. — Iz kranjskega okraja. — Iz kočevskega šolskega okraja. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Latinica in nemščina.*)

Izpodrivanje gotičnega pisma je postalo med Nemci v zadnjem času pereče vprašanje. Boj zoper gotično pismo se bije že stoletja, a tako ljuto, s tako dobrim uspehom se še ni bojevalo ko sedaj. Na jedni strani stoji hrabro okoli 10.000 članov „Lateinschriftvereina“, večinoma so to učitelji višjih, srednjih in ljudskih šol, na drugi strani se jim pa upirajo sovražniki vseh novarstev, a najbolj ljuti nasprotniki pa so „patrijotje“, kojim je vpeljava latinice „Französelei“, akoravno se je dokazalo že davno, da gotično pismo ni nemško pismo. Upati pa smemo, da bodo zadnji kmalu premagani ter da se bo v šoli kmalu odstranilo gotično pismo, istotako kakor so odstranili pred leti staro mero ter vpeljali francosko mero. Ker bo donášalo našim šolam izpodrineno gotično pismo iste koristi, kakor poprej vpeljana

francoska mera, moramo si ogledati to vprašanje malo natančneje.

Gotično pismo se je razvilo na Francoskem s porabo okrasov, ki so vzeti iz gotičnega sloga. Ker ga dandanes rabijo samo Nemci, je nekaterim izvirno nemško, akoravno jim je Jakob Grimm sledeče povedal: Es geschieht ohne vernünftigen Grund, dass man diese verdorbene Schrift gothisch oder deutsch nennt, sie könnte mit gleichem Fug böhmisch heissen. Auch darf sie durchaus nicht für eine organische Umgestaltung der lateinischen Schrift zum Behuf der deutschen Schrift gelten.

Latinica je postala svetovno pismo. Zaradi tega se je morajo Nemci priučiti, da morejo občevati duševno in kupčijsko z kulturnimi narodi.

Gotično pismo opustiti bi bilo očitno koristno.

Osobito bi se jednovil pouk v branji in posebno sedaj tako nepristojno zamudni

*) K temu članku ima današnji list prilogo. — Ured.

pouk v pisanji. Sedaj se morajo pri Nemcih in pri nas učenci učiti 8 abeced. Učencem moramo vtisniti 200 črk, med tem ko drugod zadošča le polovica tega. Z opustitvijo dvojnega pisma bi se pridobilo veliko učnih ur, ki bi se porabile za poučanje materinščine, katera je na naših šolah prikrajšana vsled učenja drugega deželnega jezika.

Razven tega ima latinica sledeče prednosti pred gotičnim pismom:

1.) Obstoji latinica iz bolj razločnih, jednostavnih in preglednih oblik kot gotično pismo.

Gotično pismo je nastalo vsled okrasa latinice. (Glej priloga, št. 1.!) V srednjem veku so okraševali črke. Takrat je bilo namreč pisanje umetnost, katero je gojila le peščica ljudij. Vsled te razvade je postalo pisanje risanje črk. Razni „schreibmeisteri“ so izmišljali črke, katere so bile zelo nerazločne. (Glej priloga, št. 2.!) Sčasom je postalo pisanje imovina vseh. Prvi zahtevi pisma sta postali zopet razločnost in jednostavnost, svojstvu, ki sta zavisni druga od druge. Razločnost latinice izvira iz nje jednostavnosti. Treba je le tiskane črke latinice in gotičnega pisma primeriti in takoj vidiš razloček. (Glej priloga št. 3., 4.!) Osebito so velike gotične črke tako nesrečno izmišljene, da celo izurjeni odrasli niso vedno gotovi. Poskušajmo le brati lastna imena, ki so nam neznana, in šlo nam bode trdo, da, morali jih bomo celo črkovati. Velike črke latinice bo vsak zapisal na pamet, ne da bi se moral tega vaditi, poskuša pa naj kdo to storiti pri gotičnem pismu! Tudi male črke so zelo slabe.

Zaradi nerazločnosti gotičnega pisma se rabi latinica pri važnejših rečeh, n. pr. pri pošti, pri železnici, na denarjih. Zemljevidi se vsi tiskajo z latinico. Zemljevid z gotičnim pismom je nemogoč, ker tu imamo samo lastna imena. Tu se ne sme ugibati, ampak brati.

2.) Latinica je ložja ter pospešuje metodo čitanja-pisanja. Pri latinici so črke

in pismenke podobnejše, kot pri gotičnem pismu. Male črke in pismenke so v latinici večinoma brez velike spremembe. Tudi razloček med velikimi in malimi črkami ni velik, 13 malih in velikih črk kaže isto obliko. Vse drugače je v gotičnem pismu. Velikrat ni prav nobene podobnosti med črkami in pismenkami, in samo veliki ll je malemu u jednak.

3.) Ima latinica lepše in žlahtnejše oblike kot gotično pismo.

Prva je tedaj sposobna blažiti estetični čut mladine in vsega naroda.

4.) Latinica je v svojih oblikah bolj dosledna in sistematična kot gotično pismo, katero kaže v svojih oblikah veliko nepravilnostij. Drugo je namreč sestavljeno brez kakega splošnega vodila iz vrste nas motečih pik, črt, zavijanaj, krivin in krivotin. Soennecken je naštel v gotičnem pismu 66 različnih glavnih potez.

5.) Ne utruja latinica ne pri branji ne pri pisanji tako zelo očij, kakor gotično pismo. Prvo moremo zložno in trajno brati in pisati. Zato so tudi očala med Nemci tako zelo razširjena.

6.) Male gotične pismenke se ne dajo pravilno pisati z ostrim peresom.

Soennecken je dokazal, da se oblike gotičnih pismenk, kakor se zahtevajo od učencev na podlagi predpisov, s peresi, ki so sedaj navadna, ne dajo narediti. Zato pišejo po nekaterih šolah gotične pismenke sedaj z „rond“-peresom. (Glej priloga, št. 5.!) Z navadnim peresom se nam zdijo poteze ostre (priostrene). Ako jih pa povečamo, prepričamo se, da so le „Trugformen“. (Glej priloga, št. 6.!) Mi učimo v šoli tehnično nemožnost. — Hitropisci naredé pri gotičnem pismu kote okrogle. Tudi v stenografiji so se skrbno izognili kotov.

7.) Latinica se zaradi njej lastnih okroglin dá pisati hitreje, kot gotično pismo. Tudi se ne utruja roka tako hitro. — Soennecken je dokazal, da ima gotična abeceda 107 taktov, a latinica samo 68,

torej velja razmerje 11 : 7. Latinici je treba tudi manj prostora.

8.) Naglasnih in drugih znamenj ne moremo rabiti pri gotičnem pismu in vendar brez njih v pouku in za pravo zaznamovanje težko shajamo. (Glej prilogo, št. 7.)

Prednosti latinice so torej dokazane.

Omenil sem, da so člani „Lateinschriftverein“ večinoma učitelji. Oglejmo si sedaj sklepe zborovanj in društev avstrijskih učiteljev.

Dné 7. svečana 1883. l. je sprejelo pedagoško društvo na Dunaji soglasno resolucijo:

Iz pedagoških, zdravstvenih, estetičnih in ekonomičnih razlogov je splošno potrebno, da se točka „pisanje gotičnih pismenk“ izpusti iz načrta za avstrijske ljudske in meščanske šole. Tudi branje je potrebno učencem olajšati in sicer v tem smislu, da se učenci seznanijo v prvem šolskem letu samo z latinico. Iz omenjenih razlogov se istotako želja, da bi se gotične črke izpodrinile, tako dolgo ne dá izvršiti, dokler to pismo obdrži v navadnem življenju splošno veljavo. Brezdvomno je to vprašanje časa, da se bo gotično pismo opustilo v navadnem življenju. Tudi je želeli, da se posvetuje in zboruje avstrijsko učiteljstvo o tem vprašanju ter pospešuje odpravo gotičnega pisma.

Nemški učitelji so se v zadnjem času večkrat posvetovali o tej stvari. Tako je učiteljstvo VI. dunajskega okraja l. 1889. sklenilo v svojem okrajnem zborovanju: 1.) Z ozirom na pouk in šolo naj se rabi samo jedno pismo. 2.) Latinici se mora prednost dati. — Tudi učiteljstvo III., VII. in VIII. okraja je lansko leto jednako sklenilo, poslalo šolski oblasti te točke v prevdarek, prosilo za abecednike v latinici ter za izključljivo rabo latinice v I. razredu.

A ne samo na Dunaji, ampak tudi drugod čutimo to gibanje. Tako je sklenilo graško učiteljsko društvo gledé na to, da se latinica vedno bolj razširjuje ter

da se splošno izpodrivanje gotičnega pisma pač dá zavleči, a ne ubraniti, da se izreče graško učiteljsko društvo gledé na rastoče razširjanje in z ozirom na zdravstveno prednost: 1.) Naj se goji po šolah branje in pisanje v tem pismu bolj kot do sedaj; 2.) ker je latinica v primeri z gotičnim pismom veliko bolj jednostavna in razločna, ker je med pismenkami in črkami večja podobnost, izreče se graško učiteljsko društvo z ozirom na glavno poučno vodilo „od ložjega k težjemu“, da naj se v I. razredu goji le latinica. Zaradi tega naj se preskrbi abecednik v latinici in izprosi potrditev oblasti.

Toliko o gibanju po povodu tega vprašanja pri Nemcih.

Omeniti hočem še drugo pereče vprašanje pri Nemcih, namreč nov glasovnočisti ali fonetični pravopis. Le-ta zahteva izključljivo vpeljavo latinice. Glavno vodilo tega pravopisa je: Piši tako, kakor pravilno govoriš in sicer za vsak glas vedno jedno in isto znamenje. — Ako obvelja ta pravopis, pade tudi gotično pismo. — Kolika olajšava za slovenske učitelje! Pri začetku pouka v nemščini bomo morali učencem samo dve črki pokazati, namreč f (za mehki s) in j (za slovenski ž) in ko se učenci seznanijo z dvoglasniki in preglasniki (podvojenje samoglasnikov in brezglasne črke odpadejo), čitali in pisali bodo gladko nemško. — Pustimo vendar Nemce in oglejmo si razmere med Slovani osobito med Slovenci.

Dandanes pišejo vzhodni Slovani cirilico, zahodnim rabi pomnožena latinica. V ljudski šoli se goji večinoma — izjemši nas Slovence — samo materinščina in le jednotno pismo. Pač se morajo v srednjih šolah učiti druga pisma, a takrat se jih vsak priuči hitreje kot v ljudski šoli.

O razmerah v Bulgariji mi piše gosp. profesor A. Bezenšek: „V Bulgariji je bila nemščina še le pred 4 leti uvedena v gimnazije in realke. Rabi se v obče gotično pismo pri izučevanju. Bulgari še sploh malo pišejo nemški, bolj francoski in celo novogrški (posebno trgovci). Sicer je pa

za dijake I. in II. gimnazijskega razreda (ko se začnejo nemščino učiti) skoraj jedna težava, da li se uče latinice ali gotičnega pisma — obe sta novi za nje. Po moji skušnji v začetku še manj mešajo gotične s ciriličnimi pismenkami, kakor z latinico (v francoščini), ker je razloček osnoven“.

O razmerah na Češkem mi piše g. Jan Lego: „Na Češkem se v ljudskih šolah — v vaseh in mestih — tudi na osemrazrednih, poučujejo vsi predmeti le češki; nemški jezik se uči le kot neobvezen predmet v 4. razredu ljudskih šol le v onih mestih, kjer vstopijo dijaki v srednje šole. Tudi na čeških srednjih šolah je nemščina neobvezen predmet, ako so si roditelji izvolili francoščino za obvezen predmet, kar je navadno. Dijaki se uče navadno obeh jezikov, nemščino in francoščino — jednega obvezno, drugega neobvezno.“

Ravno tako se na čeških učiteljišjih poučuje le češki. Nemščina je neobvezen predmet. — Utrakvističnih šol na Češkem ni, le v čisto nemških krajih, kjer si drži „Ustřední matice skolská“ češke šole, uči se nemščina kot predmet, a vse ostalo v češkem jeziku. — Kjer smo prisiljeni nemščine se učiti, moramo se tudi grdih gotičnih črk navaditi. Ker se nam pa dopade latinica bolj, pišemo rajši, kedar pišemo nemški, z latinico“.

Oglejmo si slovenske šole. Po slovenskih ljudskih šolah se prične z nemščino v 2., 3., oziroma 4. šolskem letu. Prične se povsod nemščina s pisanjem in branjem gotičnega pisma. Ali se more to iz pedagogičnega in metodičnega stališča odobravati? Nikakor ne; kajti s tem se pregrešimo zoper glavno poučno navodilo „Od ložjega do težjega“. Z branjem in pisanjem drugega pisma se prične po nekaterih krajih že celo takrat, ko še učenci latinice ne znajo dobro brati in pisati. S tem se stavijo zapreke priučenju bodi si tega, bodi si onega pisma. Recimo pa, učenci že znajo latinico dobro brati in pisati. Kaj je bolje, pričeti nemščino z latinico

ali z gotičnim pismom? Gotovo da prvo! Z raznimi težavami se moramo boriti, ko pričnemo nemščino.

Bojevati se moramo z slovenščini neznanimi dvoglasniki, preglasniki in brezglasniki. Kako težavno je že to za slovenske učence. Še težavnejše je za učence, ako se morajo v istem času učiti nerazločnih gotičnih črk in pismenk. Nerazločne črke učenca pri začetnem branji vedno motijo. Nemški učenec zamenja zaradi tega mnogokrat besede kakor *Reft* z *Reft*, *Ĥajen* z *Ĥajen*, *bin* z *hin*, *Ĥaft* z *Ĥaft* itd. Kdo bo zameril slovenskemu učencu, ako začetkoma dela iste napake ali ako celo pre naredi *Bater* v *Bater*, *Rabe* v *Rabe*, *Radel* v *Radel*, *Chrift* v *Chrift*, *fiſten* v *fiſten* itd. — Glavni smoter nemškega pouka pa ni branje in pisanje gotičnega pisma, ampak da razumejo učenci nemški jezik. Zaradi tega morajo učenci razumeti, kar berejo. Zato se učijo slovnice. Kako počasi gre začetkoma v tem oziru, ve vsakdo. Glavni vzrok počasnega napredka je nerazločno gotično pismo. Kar jim vbijemo v glavo v šoli, to je vse. Od domačih vaj smemo le prav malo pričakovati, kajti otroci se zbog nerazločnega gotičnega pisma prav težko navadijo poiskati besede v besednjaku. Velika težava in ovira je pri priučenju nemščine tudi gotična pisava. Gotične pismenke so sestavljene iz vseh drugačnih delov ter zahtevajo popolnoma drugačne poteze kot latiničine pismenke. Ako začnemo z gotično pisavo prezgodaj, škodujemo pisavi latinice.

Zato je nujna potreba, da pričnemo nemščino z latinico.

Ko bi si priborili za slovensko ljudsko šolo le to, da bi se opustila gotična pisava, dosegli bi veliko.

Oglejmo si prednosti jedne pisave:

1.) Doseže se z jedno pisavo lepša pisava.

Znanó je, da je lepopisje na šolah z dvojno pisavo slabejše, kot na šolah, kjer se goji samo jedna pisava. Naravno je,

da zahteva priučenje dvojnih pisav veliko več truda in časa kot priučenje jedne pisave. Razven tega so gotične pismenke sestavljene iz celo drugačnih delov ter zahtevajo popolnoma drugačne poteze, kot pismenke razločne latinice. Zaradi tega škoduje dvojna pisava lepopisju.

2.) Provročuje dvojna pisava, da dobé ti učenci veliko pozneje trajno pisavo kot oni, ki se učé samo jedne pisave.

3.) Doseže se z jedno pisavo sčasoma večja ročnost očesa in roke. Zaradi tega učencem ni treba paziti toliko na oblike pismenk, ampak te oblike nastajajo tako rekoč same. To je pri spisnih, pravopisnih in slovničnih nalogah velika olajšava.

4.) Doseže se z jedno pisavo poprej pravilno držanje peresa. To roko obvaruje prehitrega utrujenja.

Nemški učitelji se posvetujejo o tem vprašanji, sklepajo resolucije ter prosijo višje oblasti, da bi se oziralo na njih utemeljene prošnje.

Pridružimo se jim tudi mi!

Nekateri sicer pravijo: Pustimo to vprašanje Nemcem, naj ga rešijo. Ne vtikajmo se vmes! Jaz sem pa vender mnenja, da je naša dolžnost vtikati se vmes. Slovenci sicer ne bomo odločevali, na nas se ne bodo dosti ozirali, dosežemo vender lahko toliko, da se prične reakcija na naših šolah o pravem času.

Izpodrineno gotično pismo bi donášalo slovenskim učiteljem prevelike koristi, da bi mogli o tem molčati. Koliko nepotrebnih, prebriskih učnih ur, koliko nepotrebnih besedij in nepotrebne truda bi se prihranilo učiteljem in učencem.

Le ako bi se ta trud porabil uspešno za poučevanje slovenščine, mogli bi doseči iste uspehe v materinščini, kot drugod, kjer poučujejo samo v enem jeziku.

Želeti bi bilo torej, da se slovensko učiteljstvo za to stvar zanima.

Lj. Stiasny — Kamnik.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Dobri svoj značaj kaže Močnik kot odgovorni vrednik „Učiteljskega Tovariša“ zlasti v vabilih na njegovo naročevanje. Takoj v 1. listu pové, katera je „Naša pot“: Tovariš živi narodni šoli na verski podlagi, in méni, da se ne moti, ker to je ravna pot proti verhuncu šolskim namenom. . . Lepe so fraze od človekoljubnosti, od humanizma, od napredka, svobodnega duha in kakor se že vse zovejo, toda v viharnih časih razkade se kakor prah na vetru, in zopet vidi se jasno, da druge poti do dobre izreje ni, kakor je ta na verski podlagi. . . Za metlo Tovariš nikomur ne bode; odvisen bode pa tudi vprihodnje kakor do

sedaj — od svojega prepričanja in od svoje vesti (1873 str. 2). — Kar smo bili dosihmal, to hočemo ostati tudi v novem letu, kliče v vabilu na naročbo za l. 1874. Svobode in prostomiselnosti ne bomo iskali, s tem, da bi napadali vero in stan svečeniški in drugo, kar je našemu kerščansko-slovenskemu ljudstvu ljubo in drago. Ker Tovariš piše slovenskim starišem, šolam in učiteljem, tedaj bo pred vsim varoval domače svetinje, oziral se na potrebe domačih ljudskih šol, narodnih učiteljev, v domači besedi, z domačim blagom. Tovariš ostane katoličan in Slovenec, kakoršni so menda tudi učitelji in šole, za katere piše. . . Svojemu vredniku

doslej ni drugega koristil, nego da mu je pridobil veliko „pridevkov“, kar pa podpisanega ne plaši (str. 371) itd.

Tovariš se dosihmal še nič ni poboljšal; ravno tisti je, kakor je bil že leta in leta, katoličan po veroizpovedanji in Slovenec po rodu. . . Kdor bere ta „mežnarski“ list, naj za kazen ga tudi plača. . . Naročnikov si s tem ne bomo iskali, da bi druge obirali (1874 str. 192). Kakor doslej bode tudi odslej Tovariš pisal nekterim v spotiko in posmeh, nekterim pa v zabavo in poduk. Boj za blago naj više, za resnico in pravico, bil je vsaki čas težaven, a vreden vsega človeškega truda; le o vročini rumení zlata pšenica in dozoreva sladki grozd. Nadejaje se pomoči od zgoraj, od koder prihajajo vsi darovi, in pričakovaje prijazne podpore od starih znancev in prijateljev hoče tudi „Tov.“ po svoje pomoči, da se izveršuje staro naše geslo: Za vero in omiko. . . Take zmedenosti, take zmešnjave v načelih ni še bilo nikdar, kakoršna je ravno sedaj, kakor drugod, tako tudi pri učiteljih; in v takih okoliščinah je dober svet še posebno drag. . . Sedaj vlada, kakor pravijo nekateri, tvarinarstvo; toda temu ne bomo služili. Vera nam bo zmirom zvezda, katera kaže pot v življenji, in katera nam bode svetila tudi unkraj groba. Vera tudi pri podučevanji in odgojevanji nič ne pokazi, nič ne pokvari, marveč blaži in boljša vse dejanje učiteljevo (str. 362).

Odvisni smo od Boga in od svoje vesti; ako se tema ne zamerimo, nas pa drugo ne stara tolikanj. . . Naročevanje domačih listov je rodoljubu naroden davek, kateremu se ne odteguje (1875 str. 16). Prihajal bode „Tov.“ k vam v stari kranjski noši, prinašal blaga na izbero. . . Hodil bode naprej svojo pot, oziraje se nazaj v preteklost, po kateri bode presojeval sedanjost in gledal v prihodnjost. „Tov.“ misli, da nekako pozná sedanjost, tedaj ne živí v domišljiji, ker on vé, da ima malo prijateljev, a zvestih in stanovitnih, na te se obrača in jih prosi duševne in

materielne podpore (str. 192). List ne prinaša ne založništvu ne vredništvu vrednega plačila, nikar že dobička. Vredništvo ne želi ne hvale ne plače, pa se tudi ne bojí ne truda ne graje, dokler je marljivo delovanje na slovenskem šolskem in učiteljskem polji živa potreba. Prav sedanjí čas pravi domoljub ne smé omahovati in po vetru se obračati, ker je že tako preveč vertačnikov na svetu. Drevo se po sadu spozná, tako se kaže in spoznava že tudi sedanje šolstvo po svojem sadu. . . „Tov.“ je spravil že marsikaj na svetlo, česar bi brez njega ne bilo. . . Prinašal. . . razkladal. . . pripovedoval bo to in to. . .; slovenske učitelje pa bode budil k marljivemu delovanju ter vnemal v njih ljubezen do njihovega svetega poklica, do cerkve in naroda, z glasilko vedno gotovo: Vse za vero, dom in carja! . . Zvesto prebirajte „Tovariša“ pripravniki učiteljski, kajti tudi po njem se lahko pripravljate na svoj stan. . . Z dostojnim naročevanjem pomagajte „Učit. Tovarišu“ nositi tovor tudi v prihodnjem letu (str. 354)!

Resnica in pravica ima še zmirom svoje prijatelje med ubogim človeškim rodом, in mi, ki stojimo na razpotji dveh šolskih dob, smo moralno prisiljeni list tako vredovati, kakor se je začelo. . . Vsak, ki se briga za javnost, nas pozná, pa tudi vé, da nismo uporniki postavam; pa saj tega tudi tisti ne verjamejo, ki nas s takimi pridevki obkladajo (1876 str. 16). Vem sicer, da ste eni in isti, ki podpirate tudi druge slovenske liste, in da marsikateremu izmed nas „Tov.“ treba ni, a nikarte, da bi se zastonj zanašal na vaše rodoljubje „znani mežnarski list“, pošljite toraj tudi zanj kak forint našemu založniku, kajti ne more se tirjati, da bi kdo v svojo škodo Slovincem zalagal liste (193). Da se po „Uč. Tov.“ bolj pogosto poprašuje, to nam je v tolažbo in spodbudo, delati še v prihodnje modro napredovaje po staroslavnem geslu: Vse za vero, dom in cesarja! Ker smo katoliški Slovenci, je in ostane nam vera luč, slovenska materna beseda pa

ključ do prave omike. Vzor nam je kerščanska ljudska šola (369).

Mnogim ne vstrezamo, pa saj tega tudi nismo pričakovali; da pa nekaterim vstrezamo, kaže nam to, da nas podpirajo duševno in dejansko, tako da „Tov.“ že izhaja, ker se ne vozi v kočiji, marveč le peš potuje od kraja do kraja (192). Boj za vzore, za resnico in pravico je bil vsikdar težaven; brezvspešen in brezkoristen pa nikdar ne. Od leta do leta pridobiva naš list več duševne podpore. Slovenskim novinarjem sploh, tako tudi nam pot ni s cveticami potresena; a dolžnost je vsakemu šolniku in mladine vzgojevatelju, da dela po svoji moči za duševni napredek svojega rodu, kajti stvar naša bila bi zgubljena le tedaj, kedar bi se mi sami odtegnili delu, česar nas Bog varuj (369)!

Politika naša, ako se sme v šolskem listu kaj tega omeniti, ne more drugačna biti, kakoršna je večine našega naroda; vsak list, bodi si še tako skromen, brez barve ne more biti, in list z jasnim programom najde vže kolikor toliko podpore (1878 str. 192). Modri se ravná po okoliščinah, ter se v nebistvenih rečéh obrača po kraju in času. Tega načela smo se držali pri svojem vredovanju kolikor toliko tudi mi, da vstrežemo čitateljem in svojim tovarišem, za katere list pišemo. . . Tovariši naši že sedaj vedó iz lastne skušnjé, da — konju dokler ga lové, ovsa molé; ko ga pa v voz vpregajo, mu z bičem pomagajo. . . Vsak človek, tem bolj učitelj, ki hoče biti voditelj drugih, imeti mora svoje stalne nazore, da se ne bode sukal po vetru kakor petelin na strehi. . . „Tov.“ je doslej, ne da bi se hvalili, več donášal kot obetal. Vsaj odlični narodnjaki nam pravijo tako. Slava — se vé — bodi zato našim dopisnikom! . . . Razdelimo breme in tako ga bodemo nosili lože (370)!

Stranka, ki jo zastopa naš list, mnogobrojna ni, a živí pa še, ker ima svojo podlago v zdravem jedru narodnega učiteljstva in sploh slovenskega občinstva. Priča tega

nam je, da se list še zmirom vzderžuje, ter je podoben drevesu, ki zmirom poganja nove mladike; ako nekdanji prijatelji odstopijo, pridejo drugi na njihovo mesto. . . Čast in poštenje veléva vsakemu plačati list, ki ga je prejemal celo leto, založniku takemu, kateri že toliko let zalaga list le učiteljem na korist (1879 str. 16). Namen in obseg lista ostane, kakor dosihmal; toliko manj nam je sedaj treba spreminjati svojih načel, sedaj, ko čas in okoliščine naj bolje za nas delajo, in ker to, kar smo dosihmal zagovarjali, polagoma v javnem mnenju prodira. Slovani in posebej Slovenci nismo več tako javno nevarni, kakor so nas pred nekaj časom nekateri sumničili, in kdor nas sedaj k steni pritiska, dela to iz svoje zasebne pridnosti, a tudi na svojo odgovornost. Sedaj je pa tudi čas, da se gibljemo; vsak se le toliko ceni, kolikor je vreden; ako hočemo slovenski učitelji kaj veljati, zaslužiti si moramo to sami (192). „Učit. Tovariš“ se je že precej postaral. Sedaj dobimo novih, celo slovenskih listov šolskih na izbiranje. „Tov.“ hoče tudi v prihodnje pisati, kakor je dosihmal. . . Klic na boj za kerščansko šolo zoper pogansko razlega se po vseh zgodbah svetovnih, pojmi in nazori so se zbistrili, bojevniki že vverstili, in nihče ne more sedaj reči, da ne vé, komu bi v tem boju, v tem prepiru priterdil, v katero versto, na katero stran bi se vstopil (374).

Mož beseda velja; kdor je vse leta list prejemal, veleva mu čast in poštenje, da plača, kar je dolžan, o samem rodoljubji obertniki ne morejo živeti (1880 str. 16). Mili tovariši, zakličé Vam „Tov.“, bratje, čas je, da od spanja vstanete, dan se zaznava, danica prihaja, verhovi gora se iz megle vzdigujejo, tedaj povzdignite svoje glave in poglejte, da Vas solnce ne prehití (191). Program naš ostane nespremenjen. . . Dalje ko list uredujemo, bolje čutimo težo in odgovornost uredovanja šolskega lista, ki bi imel biti učiteljem kažipot v šoli in v javnem živ-

ljenji . . . Videti je, da nas stari sodelavci nočejo zapustiti, tedaj hočemo delati tudi mi dotlej, da nam kdo breme odvzame in na svoja ramena naloži (374).

Ako se list iz rodoljubja ureduje, vendar nihče ne more tirjati, da bi ga založnik sam plačeval, kajti tudi on nima pri listu drugega, nego skerbi in sitnosti, toliko prijateljem in neprijateljem v porazumljenje (1881 str. 16). Vse na sveti je izpremenljivo, tudi postave se izpreminjajo po okoliščinah časa in po ljudeh, ki imajo pri tem prvo besedo; le eno pa ostane neizpremenljivo — to je resnica in pravica, ki ima svoj izvor v večni resnici in neizpremenljivosti. Kdor se je drži, ni mu treba plašča po vetru obračati in preklicevati danes tega, kar je včeraj trdil. Koliko se je teh načel držal „Učiteljski Tovariš“, naj blagovolijo razsoditi njegovi prijatelji, ki so ga duševno in dejansko podpirali, a tudi njegovi neprijatelji, ki se niso zlagali z njegovimi načeli. „Tov.“ bode v novem letu izhajal s tistimi poglobitnimi načeli, kakor dozdaj . . . Podpisani zarad bolehnosti „Tovariševo“ vredništvo izročam zopet temu, od kogar sem ga prevzel, to je njegovemu ustanovniku gosp. Andreju Praprotniku, ter se ob enem lepo zahvaljujem vsem svojim častitim gg. prijateljem za prijazno pomoč pri svojem večletnem prizadevanji. Naj mi blagovolé odpustiti, ako nisem bolje zvrševal naloge, ki sem jo prevzel z uredništvom . . . Z Bogom! Matej Močnik.

Sotrudnik je ostal „Tovarišu“ tudi v prihodnje v raznih poročilih iz učiteljskih društev, v popravah na pr. o šolskem začetku na Slovenskem (str. 116), v drugih razpravah p. Verske, državljanske in domače zadeve pri judih (cf. Palestina 1881). Značaj. O ovirah šolskega napredka (1882 str. 2), kjer na koncu pravi: „Napis tem vrsticam je „pelin in svedrec“, to je dvoje grenkih a zdravilnih cvetic. Taki so tudi nasveti, ki merijo na zboljšanje šolstva, zoperni slišati takim, ki niso vajeni drugega slišati, nego hvalo

novi šolski ustrojbi; a hvalimo to, kar je hvale vredno, kažimo pomankljivosti tam, kjer so faktično, in nič ne pomaga zakrivati jih; šolska postava namerava ljudem preskrbeti učilnic; osnovajmo jih tako, da ne bode vse gladko in lepo le na papirji in po statističnih datah, ampak v ljudski učilnici; prvo, kar je najbolj potrebno, so verske šole, to je alpha et omega vsega šolskega napredka“.

Dopisoval je časih „Slovencu“ p. l. 1882: Fröbel in njegovo delo. L. 1885 je od št. 197 do št. 250 namestoval vrednika in poleg navadnih poročil spisal več značajnih sestavkov na pr.: Angleži in Rusi. Razne nade nemško-liberalcev. Vzroki cerkveno-bolgarskega prepira. Mir pa zopet mir. Boj pa zopet boj. Na tlaki pri židih. Katoliška zavest v naši domovini. Najnovejše nakane naših Talmi-Nemcev. Iz življenja grofa Henrika Chambordskega. Znamenje našega časa itd. — Ker je bila kat. polit. Besednica razrešena, govoril je večkrat v „Katoliški družbi“ in govore sta priobčevala vsaj deloma zdaj Danica zdaj Slovenec p. l. 1886: Od propada bolgarskega naroda pod turškim jarmom od l. 1391 do l. 1877. Iгла in vol; mušice precejajo in velbljode požirajo itd. Tako je l. 1888 v „Slovencu“ oglasil se nekaterikrat ter mladim učiteljem in naslednikom v spomin klical nekdanjo dobo slovenske vzajemnosti, dokler je lepa sloga vladala mej duhovščino in učiteljstvom itd. — Slovénil je tudi knjižico: „Molitev velik pripomoček k zveličanju“. Spisal sv. Alf. Liguori. Slovenski izdal dr. A. Jarc. V Ljubljani 1888. 16. str. 174. — Sicer je mož usmiljen brez konca in kraja znan mestnim revežem sploh in tudi mnogim ubožnim dijakom.

Kar je srednji vek v zgodovini — jako grajan a tudi jako hvaljen, to je prime-roma — se vé — Močnikov „Učiteljski Tovariš“ l. 1873—1881 mej dosedanjimi letniki. Nova in najnovejša doba se gledé vede in umetnije rada povrača

nazaj v srednji vek; tako bode i bodoči učiteljski naraščaj kedaj spridoma prebiral opisani šolski list. Kar je Matej Močnik veroval, to je tudi upal in ljubil in v dejanju spolnoval, in zato so ga naposled

spoštovali in ga vsaj v srcu spoštovati morajo prijatelji in neprijatelji. „Močnik je mož najboljšega duha ter še danes v raznih domoljubnih odborih neumorno delaven“. Čast, komur čast!

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

VII. Za vporabo v ljudski šoli pripuščene knjige.

Visoko ministerstvo za bogočastje in uk razglašá v ukaznem listu, izdanem dné 1. rožnika 1891. l., XI. kos, št. 20. nastopni razpis:

Nr. 20.

Erlas des Ministers für Kultus und Unterricht vom 29. Mai 1891, Z. 11156.

betreffend die Veröffentlichung des Verzeichnisses der für allgemeine Volksschulen, für Bürgerschulen, für mit Volksschulen verbundene specielle Lehrurse und für Mädchen-Fortbildungscurse als zulässig erklärten Lehrbücher und Lehrmittel.

Mit Beziehung auf die hieramtlichen Erlässe vom 7. December 1885, Z. 19173*) und vom 29. Mai 1890, Z. 10731**) wird im Folgenden das Verzeichnis der zum Lehrgebrauche in den allgemeinen Volksschulen, in den Bürgerschulen und in den mit Volksschulen verbundenen speciellen Lehrkursen sowie in den Fortbildungscursen für Mädchen zugelassenen Lehrbücher und Lehrmittel kundgemacht.

Mit Beziehung auf den hieramtlichen an die Landesschulbehörden gerichteten Erlas vom 29. Februar 1880, Z. 1515 wird kundgemacht, dass Eingaben um Zulassung von geographischen Schilderungen einer Stadt oder eines Bezirkes, von Stadtplänen sowie von Orts- und Bezirkskarten zum Lehrgebrauche in allgemeinen Volksschulen oder in Bürgerschulen von

*) Ministerial-Verordnungsblatt vom Jahre 1885, Nr. 46, Seite 269.

**) Ministerial-Verordnungsblatt vom Jahre 1890, Nr. 36, Seite 139.

den Landesschulbehörden im eigenen Wirkungskreise zu erledigen sind.

Verzeichnis

der zum Lehrgebrauche in den allgemeinen Volksschulen, in den Bürgerschulen und den mit Volksschulen verbundenen speciellen Lehrkursen für Mädchen zugelassenen

Lehrbücher und Lehrmittel.

(Geschlossen am 29. Mai 1891.)

I. Lehrbücher.

In slovenischer Sprache.

Für allgemeine Volksschulen.

Religionsbücher*).

Mali katekizem za ljudske šole. (Kleiner Katechismus.) Revidierte Ausgabe. Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. 8 kr.

Srednji katekizem za ljudske šole. (Mittlerer Katechismus.) Revidierte Ausgabe. Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. 28 kr.

Veliki katekizem za ljudske šole. (Grosser Katechismus.) Revidierte Ausgabe. Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. 50. kr.

Mali katekizem. (Kleiner Katechismus.) Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. Broschiert 7 kr.

Kerščanski katoliški nauk. (Auszug aus dem grossen Katechismus.) Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 25 kr.

(Konec prih.)

*) Die Verwendung der in diesem Verzeichnisse angeführten Religionsbücher ist unter der Voraussetzung gestattet, dass sie von der bezüglichlichen confessionellen Oberbehörde für zulässig erklärt worden sind. (§ 7 des Gesetzes vom 25. Mai 1868, R.-G.-Bl. Nr. 48.)

Vprašanja in odgovori.

Deveto vprašanje. V deseti številki „Uč. Tov.“ imate poziv od visokega c. kr. deželnega šolskega sveta za udeležbo učiteljev na tečaji za deška ročna dela na prvi dunajski šolski delarni. Ker menim, da bode več prosilcev, ali bi ne bilo umestno, da bi blagi gg. tovariši, kateri so v imenovani učiteljski tečaj sprejeti in se ga bodo udeležili, to naznanili v „Uč. Tov.“, kateri naj bi dotična imena objavil, da se morejo udeleženci o skupnem popotovanji in postopanju domeniti? (G. V. Z.)

Odgovor. Ker je poziv g. tovariša tudi po naši osebni skušnji jako unesten, odgovarjamo na to vprašanje s pozivom na dotične gg. tovariše, ki se bodo tega tečaja udeležili, da nam blagoizvolé svoja imena naznaniti, da jih objavimo v prihodnji številki. Pri tej priliki omenjamo le, da so kranjski učitelji pri dotičnih gospodih bodi si v zavodu na „Neubau-u“ ali v „Neulerchenfeldu“ kot spretni in vestni delalci na dobrem glasu.

Deseto vprašanje. Vsakoletne okrajne učiteljske konferencije so uradne in dobivajo udeleženci zakonito določene dijete za pohod teh konferencij. Te konferencije volijo vsako leto v svrhu določite dnevnega reda konferencij stalne odbore. Ali bi ne bilo umestno, da dobé udje stalnih odborov tudi primerno odškodnino za potovanje k sejam stalnih odborov? (G. F. P.)

Odgovor. Ker uradna konferencija voli stalni odbor, morajo se tudi posvetovanja tega odbora uradnim smatrati. Zaradi tega pristojna udom stalnega odbora za posvetovanja primerna odškodnina za potovanje. V tem zmislu je tudi, kakor nam znano, visoki deželni šolski svet že pred leti to vprašanje rešil. Gg. udje stalnih odborov naj se torej v to svrhu pótém svojih načelnikov obrnejo do pristojnega c. kr. okrajnega šolskega sveta in ni dvoma, da bi končno ne dosegli svojega namena.

Književnost.

Angelček, otrokom učitelj in prijatelj izdaje in založuje Anton Kržič, katehet v Ljubljani. Tisek »Katoliške tiskarne«.

Te lepe, otroškemu duhu kaj primerne in poučne knjige, zagledalo je beli dan že pet zvezkov. Prvi štirje zvezki v eni knjigi kot I. del, skupno jako lično v celo platno vezani so kaj lepo darilo pridnim otrokom; peti zvezek je pa lično broširan.

Mikavne povestice, životopisne črtice raznih svetnikov, izgledi, nauki, pesnice, uganke ne samo mladega, temveč tudi starejšega bralca zanimajo in se lahko veliko iz njih nauči. Razne lepe podobice povečujejo vrednost teh knjižic. Gospod pisatelj piše za nežna otroška srca ter je vreden, da se ga z obilo naročbo podpira, da vsaj za obili trud i gmotne izgube ne trpi. Pesnice so nekatere tudi jako mične za petje v šoli in se dajo po raznih napevih peti. *Ksaverij.*

Podobica svetega Alojzija ali njegova pot v nebesa. V spomin tristoletnice njegove blažene smrti. V Ljubljani 1891.

Mala v 16° 36 stranij obsegajoča, z dvema podobicama okrašena brošurica, opisuje v poljudni besedi malemu čitatelju, kaj posamezni predmeti, ki

jih vidimo na sliki sv. Alojzija, pomenijo. Predočuje v lepih potezah njegovo življenje in smrt.

Za letošnjo Alojzijevo slavnost naj bi vsak šolski otrok tako knjižico dobil, kar se tudi lahko zgodi, ker je cena 5 kr. jako nizka. Spisal je to knjižico g. A. Kržič. *Ksaverij.*

Popravek. V knjižico »Navod k početnemu risanju in oblikoslovju« (Pedagoški letnik) so se med tiskom vrinile sledeče napake:

Na strani 18. v 20. vrsti jednostraničnega namestu *jednakostraničnega*. Str. 19. vrsta 25. krožnik namestu *krožnih*. Str. 21. vrsta 13. upodabljanje namestu *upodobljanje*. Str. 27. v. 18. le namestu *je*. Str. 33. v. 12. je besedica »na« odveč. Str. 37. v. 28. romboida namestu *romba*. Str. 38. v. 15. prejšnjemu namestu *trapecu*. Str. 38. v. 32. manjka na konci *t. j. dijagonalo*. Str. 43. v. 2. kvadriramo namestu *kubiramo*. Str. 43. v. 8. stičnih namestu *skladnih*. Str. 43. v. 20. nadpične namestu *navpične*. Str. 47. v. 23. polumerom namestu *premerom (dijametrom)*. Str. 48. v. 16. 51·9 m² namestu 51·9 m³.

Navedene napake naj čitatelj prilično v knjižici blagovoljno popravi, ker se ondi niso naznanile tiskovne pomote. *J. B.*

L i s t e k.

Listi slovenskega pesimista.

V.

Gospod urednik! Že zadnjikrat sem omenil, da danes pač vsakdo toži, bodi že vsled premajhne ali celo slabo organizirane plače, ali vsled kake premajhne remuneracije, ali pa — iz dolgega časa. Ko bi sploh kaj verjel vremenskim in prihodnosti preokom, trdil bi lahko, da je letos, ne pa 1886. ono leto, kakor pravi stoletna »pratka«, da »takrat bo vpil ves svet gorje!« Tudi mi učitelji smo do sedaj tožili o slabih plačah. Bilo je toliko lamentacij, povem Vam, gospod urednik, da sem jih skoro sit, če tudi nam sploh niso nič zalegle. Kakor kaže, bodemo še jedini, dokler nas zopet ne doleti kakšna »kost«, ker bo treba še moledovati zanjo. A predmet o našem materijalnem stanju, za prave tožbe in jeremijade o slabih plačah se mi zde že tako vsakdanje kot dolgočasnim ljudem pogovor o vremenu, zato sem sklenil tole reč vender pustiti, ker se človek tudi dobrote naveliča. Isto svetujem tudi drugim. S praznim ro. potanjem ni nič. In baš mi listkarji in podlistkarji imamo podedovani privilegij, da mnogo govorimo in malo povemo. Ta privilegij je nam to in še več kot pesnikom »licentia poetica«. Popolnoma neupravično si lasté to prednost tudi nad — listkarji, in jaz bi vsacega, ki le tako nekam ongavi in kvasi, kar po prstih krenil, če bi ga le mogel. Resno in samosvestno treba potrkati tam, kjer se nam mora odpreti.

Zdaj pa o naših plačah »amen».

Gospod urednik! Oni dan sem prišel iz Trsta zdrav in — vesel. Tudi truden nisem bil preveč, dasi mi še danes ne more v glavo, zakaj so nas »zavlekli« baš na oni hrib »pod gradom«. Res lepi so prostori pri »Bergerji«, a tudi pluća in noge morajo biti zavarovane za precejšnjo vsoto, da jih človek napreže na ono višavo. Sicer sem nekaj slišal o vzrokih, verjamem pa ne vsega. Ko sem stopal po tistih vražjih stopnjicah, spomnil sem se legende, katere g. Kosi sigurno ni še napisal. A po tako sitni poti mora človek pač tudi kaj primernega misliti. Legenda je pa taka-le: Gospod in sv. Peter sta hodila po svetu. Nekdaj srečata dva drvarja, ki sta nosila precejšnji bremeni. Jeden je zaupno molil, da bi mu Bog breme zljajšal, drugi je pa klel na vse pretege. Peter se obrne k učenemu Mojstru in pravi: »Gospod, daj, daj, pomagaj!« — »I, kaj meniš, Peter, kateremu treba pomagati?« praša Zveličar. »I, no, tistemu, ki

moli.« — »O pojdi, pojdi! Ta, ki moli, ne počenja nič slabega. Onemu moram pomagati, da neha kleti«, pouči Gospod Petra, ki je tako mislil, kakor mi Slovenci. —

Prišel sem torej srečno iz Trsta, poln najslajših spominov, najlepših načrtov, najkрасnejših sanj, najbujnejših nad. Toda nekaj dni potem se je skoro vse razkadilo in misliti sem začel o — nirvani. Pač čuden človek, mislili si boste in rekli: Ta jo pa le najde, da nam potem razklada svojo črnoglednost. Tega mi menda vender nikdo ne zameri, da imam tudi jaz svoje posebnosti, saj jih ima vsakdo. Že Jurčič pravi nekje, (pa ne v povesti »Bela ruta, bel denar«) da, ko bi tega ne bilo, potem bi bili vsi ljudje same kopije. — Začel sem torej o nirvani, a ne o tisti nirvani ali neobčutnem stanju, kamor nekda preide prasnov, kakor uče nekateri, če tudi jim jaz ne verjamem. Premišljal sem ob oni nirvani, kamor prehajajo naši sklepi, naši trdni nameni potem, ko so se ohladili iz razgretimi možgani. Gospod urednik! V to nirvano pa jaz verujem brez vsakeršnih razprav o budhizmu, v to nirvano verujem; ker jo preživo čutim: Prijateljski smo se pozdravili pri tretjem zboru »Zveze«, ki nam mora biti ideal Slovenije. Z nekim svetim strahom segel sem v roko prijatelju Volariču, z veseljem in ponosom sem pozdravil ljubko Marico. Res, redko je tako snidenje, a toliko bolj pristrčno, ker se imenovani naši zvezdi vedno bolj odlikujeta na obzorji narodne naše umetnosti. Veliko mora čutiti skladateljjevo srce, da vlije svoje čute v tako krasno pesem kot je »Pogovor z domom«. Niance te pesmi so zajedno odmev vsacega domorodnega srca. Res nas je navdušila, živo navdušila, elektrizirala Volaričeva skladba »Pogovor z domom«. In dične naše novelistinje kdo ni želel osebno poznati? Nobeden si ne more kaj, da se ne bi spominjal, zrôč nje brhko osobnost, tudi njenega idealnega poleta v izbornih novelah. Torej tam globoko čustvo, srčna ljubezen do doma, tukaj vzvišeni idealizem, ki mora oživljati nam ves pozemeljski tek, le to dvoje da bi vsakdo ohranil in hranil v svojem srcu, pa bi bil vspeh III. občnega zbora še brez konca sijajnejši. Toda nirvana, nirvana. V trenutku smo navdušeni, kar v ogenj bi šli za te svetinje, a le malo časa treba in vse je pozabljeno, kakor diin zgine v zrak brez sledu. Le spomin ostane, spomin srečnih trenutkov in pa tega, da je slovensko učiteljstvo — solidarno. Za to je vesel celo

Vaš

pesimist.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Dnevni red učiteljskega zborovanja za šolski okraj mesta Ljubljane, ki bo dne 2. mal. srpana 1891. l. ob 8. uri dopoldne v mestni dvorani.

1.) Določitev predsednikovega namestnika in volitev dveh zapisnikarjev.

2.) Opazke c. kr. okrajnega šolskega nadzornika prof. Levca o nadzorovanih šolah.

3.) Vzprejemna preskušnja v srednje šole.

Predavanje c. kr. okrajnega šolskega nadzornika.

4.) Izbor učnih knjig in beril za šolsko leto 1891/2.

5.) Poročilo knjižničnega odbora o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice.

6.) Nasveti o nakupu novih knjig za okrajno učiteljsko knjižnico. Dotične nasvete je najkasneje do 28. roznika t. l. pismeno naznaniti knjižničnega odbora načelniku učitelju Fr. Kokalju.

7.) Volitev knjižničnega odbora za l. 1891/2.

8.) Volitev stalnega odbora za l. 1891/2.

9.) Volitev dveh zastopnikov učiteljstva v c. kr. mestnem šolskem svetu za dobo 1891—1897.

10.) Volitev dveh odposlancev za prihodnje deželno učiteljsko zborovanje.

11.) Samostalni predlogi, katere je najkasneje do 28. roznika t. l. pismeno zglasti pri stalnem odboru.

Iz Postojne. Vabilo k okrajni učiteljski konferenciji, katera se bo vršila dne 8. mal. srpana t. l. ob 10. uri dopoldne v tukajšnjem šolskem poslopju s sledečim vzporedom:

1.) Nagovor predsednika in imenovanje namestnika ter volitev dveh zapisnikarjev.

2.) Priobčilo nadzornikovo o stanju šol.

3.) »Kaj ovira dober uspeh v ponavljalnici; kako bi se morala ista preustrojiti, da bi dosegla svoj namen?« Poroča g. Štefan Primožič.

4.) »Kako je učitelju v 1. šolskem letu postopati, da si prisvoje učenci dobro podlago v branji in pisanji?« Poroča gdč. Marija Mlakar.

5.) Poročilo o okrajni učiteljski knjižnici.

6.) Volitev novega knjižničnega in stalnega odbora.

7.) Volitev treh odposlancev v deželno konferencijo.

8.) Samostojni nasveti, kateri se morajo c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku naznaniti vsaj 3 dni pred zborovanjem.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini dne 17. velikega travna 1891.

Opazka. Ker bo konec šolskega leta ostaval naš okraj eden gospodov zastopnikov učiteljstva v c. kr. okrajnem šolskem svetu, zato naj si blagovolje gg. tovariši in tovarišice na željo blagorodnega gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika vplesti v vspeled še nastopno točko:

Dopolnilna volitev jednega zastopnika učiteljstva za c. kr. okrajni šolski svet za ostalo dobo treh let. Ta točka je v vabilih, koja so že odposlana, izostala, ker ta prememba še ni bila znana poprej.

Iz litijskega okraja. Okrajna učiteljska konferencija za litijski okraj se bo vršila dne 8. malega srpana t. l. ob 9. uri dopoldne v litijskem šolskem poslopju. Razven navadnih točk so na dnevnem redu sledeče razprave:

1.) »Pouk in vzgoja v ljudski šoli« poroča učitelj g. Kremžar.

2.) »Rečna in slovnična obravnava berilne vaje 'Hvaležni rejeneč'«, razlaga nadučitelj g. J. Jeglič.

3.) Poročilo o podrobnih učnih načrtih za realije.

Iz Krškega. Letošnja okrajna učiteljska konferencija za krški šolski okraj bo v sredo dne 15. mal. srpana 1891. l. v šolskem poslopju v Krškem. Začetek točno ob 9. uri dopoldne.

Vspored:

1.) Volitev dveh zapisnikarjev za prihodnje leto.

2.) Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o šolstvu v okraju.

3.) Obravnava nastopnih predmetov:

a) O šolski higijeni. — Poročilo c. kr. okrajnega zdravnika g. dr. J. Kersnika.

b) O lepomisli v ljudski šoli. — Poročevalec g. Iv. Levec.

c) Razgovor o vprašanih letošnje deželne učiteljske konferencije. — Poročevalci se določijo pri konferenciji.

4.) Določilo učnih knjig in učilnih sredstev za šolsko leto 1891/92.

5.) Poročilo knjižničnega odbora o stanju, uporabi in računu okrajne učiteljske knjižnice.

6.) Volitve:

a) stalnega odbora,

b) knjižničnega odbora,

c) delegatov k deželni učiteljski konferenciji.

7.) Posamezni nasveti s posebnim ozirom na letošnjo deželno učiteljsko konferencijo. Ti nasveti se morajo vsaj do 12. malega srpana t. l. poslati stalnemu odboru (v roke c. kr. okrajnega šolskega nadzornika) v Krškem.

Iz kranjskega okraja. Dnevni red za uradno učiteljsko konferencijo za kranjski šolski okraj, katera bo dne 22. malega srpana 1891. l. ob 9. uri dopoldne v Kranju.

1.) Otvoritev konferencije in volitev dveh zapisnikarjev za jedno leto.

2.) Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o stanju šolstva.

3.) Učni načrt za drugi deželni jezik na štirirazrednicah. Poroča g. nadučitelj Frančišek Papa.

4.) Določitev učne tvarine za realije na jednorazrednicah. Poroča v imeni dotičnega odseka gospod učitelj Anton Rozman.

5.) O šolski higijeni. Predava c. kr. okrajni zdravnik g. dr. Edvard Šavnik.

6.) Poročilo o učilih v zmislu sklepa zadnje okrajne konferencije po nasvetu nadučitelja g. Luke Jelenca.

7.) Določitev učnih knjig za šolsko leto 1891/92.

8.) Poročilo knjižničnega odbora o stanju, uporabi in računu okrajne učiteljske knjižnice. — Nasveti o nakupu novih knjig naj se pisмено stavijo vsaj tri dni pred konferencijo g. predsedniku tega odbora.

9.) Volitev knjižničnega odbora za jedno leto.

10.) Volitev stalnega odbora učiteljske konferencije za jedno leto.

11.) Volitev treh odposlancev učiteljstva k deželni učiteljski konferenciji.

12.) Samostalni predlogi, katere je pisмено staviti vsaj tri dni pred konferencijo do stalnega odbora.

Iz kočevskega šolskega okraja. (Izv. dop.) Dočim se dandanes vzlasti po mestih gleda na to, da se šolski pouk začena ob takem času in da traja samo toliko ur, kolikor zamorejo to telesne moči šolske mladeži prenesti; dočim se osobito na pravo urejanje šolskih počitnic ozira, da se izogne veliki vročini meseca malega in velikega srpana, spoznavši, da v soparno-zaduhlem šolskem zraku, kjer je toplina 22—24° R, ni mogoče uspešno delovati niti učencem niti učiteljem — olajšuje in zboljšuje se trud in delo šolski mladini in učiteljskemu osebju.

Kako pa pri nas na deželi?

Da nimamo na deželi niti tako visoko in zračno zidanih šolskih sob, kakor po mestih, da nimamo v občje tako omejeno urejen šolski obisk, kjer se v vsaki sobi samo določeno število šolske mladine počuje, to vsak vé; ampak da moramo čestokrat v neprimerno nizkih in zaduhlih sobicah tako ogromno število učeče se mladine natlačiti, da se samo glave izpred klopij vidijo, to je navadna prikazen.

Opazujmo v prvo našo šolsko mladino, česa se od nje v poletnem času tirja doma in česa v šoli, kako da zadostuje svojim dolžnostim izven šole in tu, in kaj naj iz tega posnamemo?

Ko začne spomladi kukavica peti in se na deželi paša prične, od tega časa začanja se za naše kmetsko prebivalstvo doba dela in truda, ki vedno

bolj narašča, dokler o košnji in žetvi ne doseže svojega vrhunca. V taisti meri se nalaga naši mladini vedno več opravil, katera morajo izpolnjevati v pomoč svojim roditeljem. S solničnim vsходом jim je vstajati, nekoliko ur na paši živino pasti in ko je solnce že precej visoko na nebu, v vročini v šolo hoditi, kamor pridejo že utrujeni in potni. Tu se nabere polno število tako izmučenih učencev in ž njimi naj učitelj po 3 in več ur zaporedoma obravnava predmet za predmetom; opoldne kratek počitek — majhno kosilce, obstoječe iz koščeka kruha, potem pa popoldne nadalje učiti se. Po šoli v najhujši vročini največkrat po celo uro daleč domov in tu je treba zopet do trdega mraka marljivo izvrševati v pomoč svojim roditeljem vsakojaka dela.

Takšno življenje ima naša šolska mladina po letu.

Ali je mogoče od nje zahtevati v tem času uspešnega delovanja v šoli? Ali je mogoče in s kakimi sredstvi se dá sploh doseči dovoljen uspeh v tem času? Ali ne zahteva človekoljubnost, da se ji to breme vsaj po mogočnosti olajša in zmanjša?

Da, ker je slednje prav lahko mogoče, ne da bi se šolski zakoni pri tem krčili in ne da bi pouk trpel, ampak bi oba le pridobila, zato naj se to zgodi:

Jesenske počitnice, sedaj začeni z dnem 15. velikega srpana ali z dnem 1. kimovca, naj se tako uredé, da se bodo začele z dnem 15. malega srpana ali vsaj z dnem 1. vel. srpana ter naj trajajo postavni čas in šolsko leto naj se začne z dnem 1. kimovca, oziroma z dnem 15. kimovca in pomagano bode: 1.) šolski mladini, ker bode v času najbolj nujnega domačega dela prosta šolskega obiskovanja in pouka ter bode mogla roditeljem doma uspešno in koristno pri košnji in žetvi pomagati, ker ji ne bode treba v največji in najhujši vročini časi po celo uro daleč v šolo hoditi; 2.) roditeljem, ker bodo mogli svoje otroke za raznovrstna dela uporabljati; 3.) učiteljstvu, ker mu ne bode treba v soparno zaduhlem šolskem zraku pri temperaturi 22—24° R brezuspešno in mučno svoje službe opravljati; 4.) uspeh šolskega pouka zboljšal in povečal bi se zdatno.

Vzlasti v našem šolskem okraju, kjer je okrajna učiteljska konferencija to že pred več leti sklenila, želeli bi bilo, da bi se kaj o tem ukrenilo, da bi se sploh kaj v korist tukajšnjega šolstva učinilo in da bi jedenkrat tudi na nas osirotene pastarke na višjem mestu oziralo se in bi se stari »Zopf« med šaro vrgel.

Ljudski učitelj.

Društveni vestnik.

Iz kranjskega okraja. Vabilo k skupščini učiteljskega društva za kranjski šolski okraj, katera

bode dne 2. malega srpana t. l. ob 10. uri dopoldne v mestni dvorani v Kranju. Vspored:

- 1.) Pozdrav predsednikov.
- 2.) Poročilo tajnikovo.
- 3.) Poročilo blagajnikovo in volitev treh pregledovalcev računov.
- 4.) O premeni društvenih pravil.
- 5.) O uredbi učiteljskih plač na Kranjskem. Poročevalec g. Juraj Režek.
- 6.) O gojitvi vrtic v šolskih vrtih. Poročevalec g. Fr. Luznar.
- 7.) Volitev 7 udov v društveno vodstvo.
- 8.) Posamezni nasveti.

Radi važne 5. točke želi obilne udeležbe

odbor.

Iz Črnomlja. Učiteljsko društvo v Črnomlju bode imelo svoj občni zbor dne 2. malega srpana 1891. v šolskem poslopji v Črnomlju ob 10. uri dopoldne s sledečim vspeedom:

- 1.) Poročilo odborovo.
- 2.) Volitev novega odbora.
- 3.) Petje.
- 4.) Lavtarjeva računska metoda.
- 5.) Pristop k »Zvezi«.
- 6.) Razgovor o spominkih pokojnih tovarišev.
- 7.) Nasveti.

K vdeležbi vabi

odbor.

III. skupščina „Zveze slov. učit. društev“ dne 16. in 17. velikega travna v Trstu.

(Dalje).

Četrta skupščina bode o binškošnih praznikih l. 1892.; ako bi se pa posrečilo direktoriju izposlovati skupnih velikih počitnic, se bode pa o tem času vršila. G. Toman želi, da bi se nekoliko tudi na organiste oziralo.

Za presodbo spisov, ki teknujejo za nagrado, so bili po predlogu g. Nerata vsi lanski gg. ocenjevalci imenovani.

G. Praprotnik predlaga, da naj bi se slavnost 300letnice Komenskega skupno s 30letnico Slomšeka obhajala, kar naj upravni odbor prevzame in natančneje določi. Delegacija je to sprejela.

Predlog g. Ribnikarja, da naj se »stari general, kakor tudi njegova garda« zopet volita, je bil z navdušenim odobravanjem sprejet; in tako je bil ves stari upravni odbor zopet izvoljen, le da je bil za Istro izvoljen g. Bogatec.

Računskimi pregledniki so bili po predlogu g. Nerata izbrani gg. Bahovec, Furlan in Krulec.

Na željo učiteljskega društva koperskega okraja je bil k zborovanju povabljen gospod Vatroslav Holz, uradnik banke »Slavije« v Ljubljani, kateri je poročal o važnosti in koristi življenjskega zavarovanja z ozirom na slov. učiteljstvo. Gospod poročevalec je kazal delegatom namen, korist in razne pogoje zavarovanja ter jih pozval, na to delati, da se bode število zavarovancev kolikor mogoče povečalo; kajti s tem bodo mnogo koristili »Zvezi« ali pa učiteljskim društvom.

Z »živio« - in »slava« - klici je bila sprejeta vest, da je po poročevalčevi prošnji podarila banka »Slavija« 100 gld. »Zvezi« kot podporo v društvene namene.

G. Ribnikar predlaga, da zato izreče direktorij »Slaviji« pismeno zahvalo. Sprejeto.

S tem je bil končan dnevni red delegacije.

Ob 8. uri zvečer je bil koncert v dvorani, kjer je bila popoldne seja. Tu je bilo videti dokaj izbranega slovanskega občinstva in sicer v tako mnogobrojnem številu, da ni bilo vsem dovolj prostora. Vspeh koncerta je bil sijajen. Pevcev in pevk je bilo okoli 100. Mnogo komadov morali so ponavljati, zlasti je ugajal občinstvu Volaričev »Pogovor z domom«, katerega je moral zbor na burno zahtevanje ponoviti in se je priredila g. skladatelju - učitelju izredna ovacija. Vojaška godba je tudi izvrstno izvršila svojo nalogo.

V nedeljo ob 8. uri zjutraj je bila v cerkvi novega sv. Antona sv. maša, pri kateri so peli gg. učitelji Nedvedovo mašo »Slava stvarniku«. Cerkev je bila natlačeno polna.

Po sv. maši je bilo v Bergerjevi dvorani glavno zborovanje.

Predsednik g. dr. Romih pozdravi z iskrenimi besedami zborovalce došle iz vseh slovenskih pokrajin. Posebno je zahvalil vse rodoljube, kateri so prišli na glavni zbor. Svoj govor konča s predlogom, naj se odpošlje brzojavka Njegovemu Veličanstvu, presvetlemu cesarju glaseča se: V »Zvezi slov. učit. društev« zastopano slov. učiteljstvo zbrano o svojem glavnem zborovanji v Trstu izraža svojo najponižnejšo udanost do Vašega Veličanstva in cele presvetle hiše Habsburške v razvoj in prospeh avstrijskega šolstva in cele mogočne Avstrije!

Za »Zvezo slov. učit. društev

predsednik: *dr. Tomaž Romih.*

V odgovor na ta telegram prejel je predsednik »Zveze« pismo, ki se v prevodu tako glasi:

C. kr. namestnik v 993
Trstu in Primorji. P.

Gospodu Tomražu Romihu, predsedniku društva
»Zveza slov. učit. društev«
tačas v Trstu.

Njih c. in kr. Apostolsko Veličanstvo blagovolili so vsled brzojavke Najvišje kabinetne pisarne z dne 18. t. m. naročiti, da se naznani pri glavnem zboru v Trstu navzočemu slovenskemu učiteljstvu na njegovih Nj. c. in kr. Apostolskemu Veličanstvu telegrafično izraženih čutilih zvestobe in udanosti Najvišja zahvala.

Jemljem si čast, to častitemu predsedništvu naznaniti.

Trst dne 18. maja 1891.

C. kr. namestnik: *Rinaldini s. r.*

Nato je predstavil g. predsednik vladnega zastopnika g. viteza Vidica.

O prvi točki: »Pravne razmere ljudskih učiteljev« in »O socialnih razmerah slovenskega učiteljstva v sedanjih časih«, je prav dobro govoril g. Ravnikar. Omenjal je slabo učiteljevo stanje in krivice, ki se godé učiteljstvu ter poudarjal, da bi bilo za učiteljstvo bolje, ako bi se šola podražavila. Pri oddajanju služeb naj se vpelje status po starosti službenih let. Učiteljstvo naj bode v vseh javnih zastopih tudi v resnici zastopano, da bode imelo potrební ugled.

Govorniku je g. Vrtovec dodal, naj se postava tako spremeni, da se bodo petletnice šteje od dneva usposobljenosti.

Temu je sledila generalna debata, v kateri se je oglasila gdč. Justina Štrukelj iz Komna predlagajoč učiteljicam na Goriškem jednake plače z učitelji.

G. Lapajne je govoril proti poročevalčevim nazorom.

Po specijalni debati je bila naslednja resolucija vsprejeta:

1.) Ljudskemu učitelju naj se dovoli vsaj toliko plače, da bode mogel stanu primerno živeti, kakor zahteva državni zakon z dné 14. vel. travna 1869. l.

2.) Ako deželni zbori tega ne privolijo, naj učiteljstvo prosi države pomoči.

3.) Pri oddajanju učiteljskih služeb naj se uvede status po starosti službenih let, kakor je običajen pri c. in kr. vojaštvu.

4.) Slovenski učitelj mora v javnem življenju prioriti si isti ugled, kakoršnega uživajo drugi naobraženi stanovi, torej pristoja učiteljem v vseh javnih zastopih ista veljava, kakoršna drugim stanovom.

5.) Skrb »Zveze« bodi v prvi vrsti, da se občinska volilna pravica pridobi vsem ljudskim učiteljem in učiteljicam.

6.) Pri izdelovanji, oziroma pri premembah ljudsko-šolskih zakonov bi morale imeti učiteljstvo ljudske šole več besede in vpliva, kakor ga je imelo do sedaj.

7.) Naprosijo se dotične šolske oblasti za skrb, da nastavijo usposobljene učitelje in učiteljice od dneva usposobljenja definitivno.

8.) Naprosijo se dotične šolske oblasti, da ne kaznujejo učiteljev brez disciplinarne preiskave.

9.) Naj se dotični merodajni činitelji naprosijo, da dobé učiteljice tudi na Primorskem toliko plače, kakor učitelji. (Konec prih.) *J. Furlan.*

Iz »Zveze slovenskih učiteljskih društev«.

(Zahvala).

Podpisani direktorij šteje si v prijetno dolžnost, zahvaliti vse vdeležence, ki so pripomogli k tako sijajnemu izidu našega zborovanja v Trstu. Posebno zahvaljujemo vsprejemni odbor, v prvi vrsti njegovega predsednika gospoda Mate Kanteja, zahvaljujemo nam prijazno časopisje, osobito primorsko, to je »Edinost«, »Slovanski Svet«, »Našo Slogo« in »Novo Sočo«; zahvaljujemo tržaške rodoljube in narodna društva v Trstu in okolici; zahvaljujemo gospodičine pevke in gospode pevce, ki so sodelovali pri koncertu. Jako razveselila nas je tudi trojica iz tužne Istre s svojo navzočnostjo in bratovski pozdravi iz bližnje Hrvatske. V slogi je moč! Ravnajmo se torej vedno po geslu našega presvetlega vladarja »viribus unitis!«

Krško, dné 20. vel. travna 1891. l.

Direktorij

»Zveze slov. učit. društev«.

Vestnik.

Osebné vesti. G. Janez Levec, učitelj v Mokronogu in začasni voditelj v Boštanjih, imenovan je nadučiteljem na štirirazrednici v Radečah; g. Jakob Dimnik, učitelj v Postojini, imenovan je učiteljem na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; gpč. Janja Miklavčič, tretja učna moč v Št. Vidu nad Ljubljano, imenovana je stalno za drugo učno moč v Št. Vidu.

Slavnost sv. Alojzija, patrona šolske mladine, bode se letos po vseh ljudskih šolah bolj sijajno vršila, kot druga leta, ker se letos praznuje tristoletnica njegove smrti. Pri tej priliki opozarjamo na posebno knjižico, ki jo omenjamo v književnem delu.

O deželni učiteljski konferenciji v Ljubljani moremo danes toliko poročati, da je visoki c. kr. deželni šolski svét po večini odobril nasvete dotične enketé in se bode ta konferencija vršila dné 1., 2. in 3. kimovca. Podrobnejši program objavimo v prihodnji številki, ker doslej še ni razglašen.

Učni načrti. V lanskem letniku smo omenili nove učne načrte za ljudske in meščanske šole na Primorskem, katere je, kakor svoje dni, sestavil deželni šolski nadzornik Anton Klodič-Sabladoski. K tem učnim načrtom so ravnokar izšla v c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaji potrebna pojasnila. Cena za jeden komad teh pojasnil 90 kr. Za danes omenjamo samo, da so ti učni načrti kakor imenovana pojasnila jako zaminivo delo, osobito ker jih je izdelal znamenit šolnik in ker so sestavljeni za deželo, ki šteje čvetero deželnih jezikov.

Vabilo na XXVI. redni veliki zbor »Matice Slovenske« v sredo dné 1. mal. srpana ob 1/25. uri popoldne v mestni dvorani. Vrsta razpravam: 1. Predsednikov ogovor. 2. Račun o društvenem novčnem gospodarstvu v dobi od 1. prosinca do 31. grudnia 1890. l. (Računski zaključki so gg. društvenikom v društveni pisarni na ogled in jim bodo pri velikem zboru tiskani na razpolaganje.) 3. Volitev treh računskih presojevalcev. (§ 9. a. dr. pravil). 4. Pro-

račun za l. 1892. 5. Letno poročilo o odborovem delovanju v dobi od 1. rožnika 1890. do 31. velikega travna 1891. leta. 6. Dopolnilna volitev društvenih odbornikov.

Vsled smrti, odpovedi in po § 12. dr. pravil imajo letos izstopiti iz odbora: Gg. Flis Ivan, dr. Gregorčič Anton, Gregorčič Simon, Hubad Franc., Kržič Anton, † dr. Poklukar J., dr. Požar Lovro, Robič Luka, Šubič Ivan, Wiesthaler Franc. V odboru pa še ostanejo: Gg. Bartel Anton, dr. Dolence Hinko, Grasselli Peter, dr. Jarc Anton, Kersnik Janko, Koblar Anton, Levec Franc., dr. Lampe Franc., dr. Lesar Josip, Majciger Ivan, Marn Josip, Navratil Ivan, Pleteršnik Maks, Praprotnik And., Rutar Simon, Senekovič Andrej, dr. Serneck Josip, dr. Sket Jakob, Stegnar Feliks, Svetec Luka, Šuklje Franc., Šuman Josip, dr. Šust Iv., dr. Tavčar Iv., Tomšič Ivan, Vavrů Ivan, Vilhar Ivan, Zupančič A., Zupančič Vilibald in dr. Zupanec Jernej.

Vsaj 16 odbornikov mora po § 12. dr. pravil navadno bivati v Ljubljani. Izstopivši smejo biti zopet voljeni.

Pri volitvi odbornikov in istotako pri volitvi treh računskih presojevalcev (3. točka) se vstevajo tudi volilni listki takih društvenikov, ki sicer niso mogli priti sami k zboru, ki so pa vendar volilne listke poslali odboru z lastnoročnim podpisom tako, da ni suma zaradi kake prevare.

7. Posa nezni nasveti in predlogi. (Kdor želi v zmislu § 4. lit. a. dr. pravil staviti kak nasvêt, mora ga po § 2. lit. a. opr. reda predložiti odboru in storiti to vsaj do 24. rožnika 1891. l., ako hoče, da pride v velikem zboru na razgovor.

V Ljubljani, dné 4. rožnika 1892.

Predsednik: **Josip Marn.**
Blagajnik: **Luka Robič.**

J. R. Miličeva tiskarna priporoča se slavnim šolskim vodstvom za tisk letnih poročil ter zagotavlja, da jih bode ukusno, točno in po najnižji ceni izvršila.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 527.

okr. š. sv. Na jednorazrednici pri Sv. Ani nad Tržičem je stalno ali začasno popolniti mesto učitelja-voditelja z dohodki tretje plačilne vrste.

Prošnje naj se predpisanim pótém semkaj vložé do konca tega meseca.

C. kr. okrajni šolski svét v Kranji
dné 11. rožnika 1891.

Št. 175.

okr. š. sv. Na dvorazrednici v Moravčah je stalno popolniti službo nadučitelja z letno plačo 500 gld., opravnino 50 gld. in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim pótém semkaj vložé do dné 30. rožnika 1891. l.

C. kr. okrajni šolski svét v Kamniku
dné 3. rožnika 1891.

Št. 430.

okr. š. sv. Na štírirazredni ljudski šoli v Postojini, s katero je združena deklíška šola, je stalno popolniti službo druge, cíziora tretje učiteljice s 450 gld. letne plače.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim pótém semkaj vlagajo do dné 20. rožnika t. l.

C. kr. okrajni šolski svét v Postojini
dné 11. vel. travna 1891.

Št. 208.

okr. š. sv. Na jednorazrednici v Hotíči je stalno popolniti službo učitelja-voditelja z letno plačo 450 gld., opravnino 30 gld. in prostim stanovanjem.

Prosilci za to službo naj svoje pravilno osnovane prošnje predpisanim pótém semkaj vložé do dné 20. rožnika t. l.

C. kr. okrajni šolski svét v Litiji
dné 12. vel. travna 1891.

Listnica uredništva.

S to številko smo dokončali prvo polletje. Prosimo torej p. n. gg. naročnike, ki so naročnino še dolžni, da se nas spomnijo, da nam bode mogoče tiskovne stroške poravnati.

G. Tolažnik: Prav hvaležni smo Vam za Vaš dopis. Ker ga pa v to številko nismo mogli uvrstiti, prosimo odpuščenja, saj ne bode zakasнено. — G.

J. L. v Ž: Hvala lepa za Vaš trud; ker smo pa imeli za to številko že prirejeno prilogo, nismo mogli ustreči. Ukrenili pa smo po Vaši želji. — **G. T. P.** v Č.: Za Vaš dopis Vas zahvalimo. Ker pa v tej številki ni bilo več prostora, priobčimo ga v prihodnjem; saj ne bode prepozno. Veseli nas, da ste se zopet oglasili, akoravno zopet o otožni stvari. Poročajte nam tudi časi kaj veselega, kajti pri Vas je to lahko, saj imate optimista za soseda. — **Gospodična Lepkova:** Danes ima besedo g. pesnist, prihodnjč Vi. Hvala!

»Učiteljski Tovariš« izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje »Slovenskega učiteljskega društva« prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvoljijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Poljske ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

K poročilu:

„Latinica in nemščina“.

Prednosti latinice pred gotičnim pismom.

1. Prehod latinice v gotično pismo. Obr. 1.

Obr. 1.

2. Črka H od „schreibmeistra“ Neudorfer-ja od leta 1600. Obr. 2.

Obr. 2.

3. Nerazločnost gotičnega pisma.

n u n e c c e r x r x v o v o b h b h f s t f t s t
n u n e c c e r x r x v o v o b h b h f s t f t s t
B B B B B R R R R C C C C R R B B
V V B V B R R R N E C C E N R V B

ELEMENTARSCHEIT, SCHREIBER GESCHMAK
SCHÖNBUNN Kaufteuf Kaufteuf

4. Deli črk **B** in **B**.

2, B - E B B

5. Kakšno pero moramo imeti pri kotni pisavi. Obr. 3.

Obr. 3.

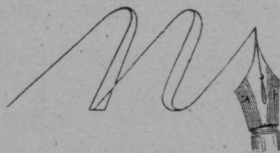
6. Kakšne poteze nastanejo pri pisanji sè spičastim peresom.

a) pri gotični pisavi: Obr. 4.

b) pri latinici: Obr. 5.

Obr. 4.

Obr. 5.

7. Besede z naglasom ali drugimi znamenji.

Pâris, Perséphone, Cêrês, Señor, Neuchâtel, Sáhara, Saïda, Torneã,
 Oswięcim, Żiżkow, Poděhrad, Přelouč itd.
 Pâris, Perséphone, Cêrês, Señor, Neuchâtel, Sáhara, Saïda, Torneã,
 Oswięcim, Żiżkow, Poděhrad, Přelouč itd.

8. Novi (dr. Frick-ov) nemški pravopis.

Sedanji pravopis	f c ch	f v	w v	f s	r	ch	j g	sch ch	z c t	r ks	i v	
	q qu	pf	u v qu	ß is	r	rh	g	ch ch	z c t	ks ch	v	
Novi pravopis	k	f	v	s (trdi s)	f (meh-ki s)	r	h	j (slov. ž)	š	z	ks	i

Obrazec novega pravopisa:

Das beispil der Spanier dürfte jeden bezüglichen zweifel zerstreuen. Sie fürten fon 1815—1842 lauttrueue šreibung ein, unt fanden trotz irer reihen litteratur und der grosen apveihung von der alten ortografi keine nennensvärten švirigkeiten. Auh die Serben haben (1868) gleiches folbraht, und zum teil di Holländer. Di sprache diser völker stët jetzt auf einer eben so hoén stufe ortografišer folkommenheit vi di italiäniše, unt die Engländer unt Franzosen eifern inen nah, oogleih fi unglaublihe švirigkeiten zu übervinden haben. Solte di mähtige deutše naziön niht das folbringen können, vas andern, švahhern gelang? Unfere sprache bitet weniger hindernisse als di meisten übrigen.